

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

VWS-CDI

UBR|HIS

Datum
10 april 2020**Contactpersoon**
5.1.2e

memo

Coronavirusbestrijding en beroep op dwingende spoed

Inleiding

Eind februari werd duidelijk dat het Corona-virus ook Nederland had bereikt. Binnen het ministerie van VWS was reeds een crisisteam ingericht om snel in te kunnen spelen op een eventuele Corona pandemie. Begin maart werden reeds diverse spoedopdrachten voor de bestelling van mondkapjes gedaan. Vanwege de toenemende druk vanuit de Tweede Kamer en signalen vanuit de zorgwereld en het RIVM werden in versneld tempo meer spoedopdrachten geplaatst voor inkoop van alle benodigde medische middelen, producten en diensten om het virus pandemie in te dammen en te bestrijden.

Niet alleen binnen VWS maar ook binnen de andere ministeries worden opdrachten geplaatst voor de inkoop van middelen, diensten en producten ter indamming en bestrijding van het Coronavirus maar ook voor de inkoop van aanverwante dienstverlening, zoals urgent onderzoek ten behoeve van het RIVM, inhuur van testvirologen en psychologische ondersteuning crisisteam.

In de maand maart werd duidelijk dat de druk op de ziekenhuizen enorm was toegenomen en dat er met name grote zorgen waren over het aantal beschikbare intensive care bedden. In meerdere persconferenties heeft het kabinet Rutte III aangegeven dat in geheel Nederland een lock down geldt, in eerste instantie tot en met 31 maart, daarna tot en met 6 april en inmiddels geldt een lock down tot en met 28 april.

Handelen Rijksoverheid

De toenemende druk op de ziekenhuizen gepaard gaande met de wereldwijde vraag naar medische middelen en producten ter bestrijding van het Corona virus dwingen de overheid om snel en adequaat te handelen. De Europese Commissie heeft in een Mededeling¹ richtsnoeren uitgevaardigd die met name zien op de

Datum
10 april 2020

flexibiliteit voor inkopers om aan de toenemende vraag naar goederen en diensten te kunnen voldoen. Daarbij worden richtsnoeren gegeven hoe om te gaan met inkoopprocedures. Alle opdrachten ter indamming en bestrijding van het Corona virus kunnen worden gekwalificeerd als opdrachten met dwingende spoed.

De Corona virus pandemie is een uitzonderlijke omstandigheid die met een gemotiveerd beroep op dwingende spoed als opgenomen artikel 2.32, lid 1, letter c Aw 2012 kan worden gerechtvaardigd.

Juridische grondslagen

In een Q&A² van eind maart heeft de Landsadvocaat de juridische grondslagen uitgewerkt die een beroep op dwingende spoed rechtvaardigen. In onderdelen 2.1 tot en met 2.3 staat helder beschreven op basis van welke motivatie een beroep kan worden gedaan op dwingende spoed.

=====

[...]

Kan gedurende de pandemie en/of in het kader van de daarmee gepaard gaande overheidsmaatregelen gebruik worden gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande aankondiging wegens 'dwingende spoed'?

2.1 Ja, indien in relatie tot de desbetreffende overheidsopdracht aan de voorwaarden van artikel 2.32 lid 1 aanhef en onder c Aw 2012 wordt voldaan. Voor het aannemen van 'dwingende spoed' moet zijn voldaan aan drie cumulatieve voorwaarden:

- i. er moet sprake zijn van een onvoorziene gebeurtenis die niet aan de aanbestedende dienst te wijten is;
- ii. er moet sprake zijn van dwingende spoed bij het verlenen van de opdracht, die meebrengt dat de termijnen van aanbestedingsprocedures niet in acht kunnen worden genomen;
- iii. er moet sprake zijn van een causaal verband tussen de onvoorziene gebeurtenis (i) en de

¹ Mededeling van de Commissie-Richtsnoeren van de Europese Commissie betreffende het gebruik van et kader voor overheidsopdrachten in de door de Covid 19- crisis veroorzaakte noodsituatie

² Aanbesteden-in-tijden-van-corona (zie bijlage Q&A Pels Rijcken)

Datum
10 april 2020

dwingende spoed (ii).

- 2.2 Daarnaast mag een wegens 'dwingende spoed' gegunde overheidsopdracht nooit meer omvatten of langer duren dan strikt noodzakelijk om de situatie van dwingende spoed het hoofd te bieden. Zoals ook wordt verduidelijkt in overweging 50 bij richtlijn 2014/24/EU, blijft de toepassing van deze procedure derhalve wel beperkt tot zeer uitzonderlijke omstandigheden:

"Gelet op de concurrentieschade dienen onderhandelingsprocedures zonder voorafgaande bekendmaking van een aankondiging van de opdracht alleen in zeer uitzonderlijke omstandigheden te worden gebruikt."

Zie ook overweging 80 van Richtlijn 2014/24/EU:

"(...) Alleen in buitengewone gevallen van dwingende spoed, waarin door gebeurtenissen die de betrokken aanbestedende dienst niet kon voorzien en die hem niet kunnen worden toegerekend, een normale procedure, zelfs met kortere termijnen, niet haalbaar is, moet de aanbestedende dienst, voor zover strikt noodzakelijk, opdrachten kunnen gunnen via de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking. Dit kan het geval zijn bij natuurrampen waarbij onmiddellijke actie noodzakelijk is."

- 2.3 Het lijkt naar onze mening geen twijfel dat de pandemie en de daarmee gepaard gaande overheidsmaatregelen uitzonderlijke omstandigheden zijn die het inroepen van deze uitzondering kunnen rechtvaardigen. In Nederland en de ons omringende landen is het aantal coronapatiënten in relatief korte tijd aanzienlijk gestegen waardoor redelijkerwijs niet kon worden voorzien (althans niet tijdig genoeg om een versnelde aanbestedingsprocedure te doorlopen) in welke mate behoefte zou ontstaan aan goederen en diensten om de pandemie het hoofd te bieden (denk in dit verband bijvoorbeeld aan beademingsapparatuur, mondkapjes en beschermende kleding, bedden, vervoer, etc.).

[...]

=====

Deze notitie moet worden gezien als een bijdrage aan de verantwoording van het inkoopproces voor de inkoop van producten, diensten en middelen ter indamming en bestrijding van het Coronavirus zelf en voor de noodzakelijke aanverwante inkoop van diensten en producten voortvloeiend uit de getroffen overheidsmaatregelen rondom het Corona virus.